A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2007. február 15. *

A C-292/05. sz. ügyben,

a polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezménynek a Bíróság által történő értelmezésével kapcsolatos 1971. június 3-i jegyzőkönyv alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Efeteio Patron (Görögország) a Bírósághoz 2005. július 20-án érkezett, 2005. június 8-i határozatával terjesztett elő az előtte

Eirini Lechouritou,

Vasileios Karkoulias,

Georgios Pavlopoulos,

Panagiotis Brátsikas,

Dimitrios Sotiropoulos,

Georgios Dimopoulos

és

a **Dimosio tis Omospondiakis Dimokratias tis Germanias,**

* Az eljárás nyelve: görög.

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans tanácselnök, R. Schintgen (előadó), J. Klučka, R. Silva de Lapuerta és J. Makarczyk bírák,

főtanácsnok: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2006. szeptember 28-i tárgyalást követően,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– E. Lechouritou, valamint V. Karkoulias, G. Pavlopoulos, P. Brátsikas, D. Sotiropoulos és G. Dimopoulos képviseletében I. Stamoulis dikigoros és J. Lau Rechtsanwalt,

– a német kormány képviseletében R. Wagner, meghatalmazotti minőségben, segítője: B. Heß professzor,

– az olasz kormány képviseletében I. M. Braguglia, meghatalmazotti minőségben, segítője: G. Aiello avvocato dello Stato,

– a holland kormány képviseletében H. G. Sevenster és M. de Grave, meghatalmazotti minőségben,

– a lengyel kormány képviseletében T. Nowakowski, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviseletében M. Condou-Durande és A.-M. Rouchaud-Joët, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2006. november 8-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatali kérelem a Dánia, Írország, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága csatlakozásáról szóló, 1978. október 9-i egyezménnyel (HL L 304., 1. o. és – módosított szöveg – 77. o.), a Görög Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1982. október 25-i egyezménnyel (HL L 388., 1. o.), valamint a Spanyol Királyság és a Portugál Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1989. május 26-i egyezménnyel (HL L 285., 1. o.) módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o., a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) 1. cikkének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet E. Lechouritou, V. Karkoulias, G. Pavlopoulos, P. Brátsikas, D. Sotiropoulos és G. Dimopoulos Görögországban lakóhellyel rendelkező görög állampolgárok, mint alapeljárásbeli felperesek és a Németországi Szövetségi Köztársaság között a német hadsereg cselekményei folytán – amelyeknek a felperesek szülei áldozatul estek – a felperesek által Görögország második világháború alatti megszállása során elszenvedett anyagi és erkölcsi károk miatti kárpótlás iránt folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

3 A Brüsszeli Egyezmény I. címében foglalt, „Tárgyi hatály" című 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen egyezményt polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni a bíróság jellegére való tekintet nélkül. Ez az egyezmény nem terjed ki különösen az adó-, vám- vagy közigazgatási ügyekre.

Ez az egyezmény nem vonatkozik:

1. természetes személyek személyi állapotára, jog- és cselekvőképességére, házassági vagyonjogra, végrendeletre és öröklésre;

2. csődeljárásra, kényszeregyezségre és hasonló eljárásokra;

3. szociális biztonságra;

4. választott bíráskodásra."

4 A Brüsszeli Egyezmény által megfogalmazott joghatósági szabályok az egyezmény 2–24. cikkében szerepelnek, a II. cím alatt.

5 A Brüsszeli Egyezmény 2. cikkének (1) bekezdése, amely cikk az Egyezmény II. fejezetének „Általános rendelkezések" címet viselő 1. szakasza alatt található, a következő főszabályt határozza meg:

„Ezen egyezmény rendelkezéseire is figyelemmel, a valamely szerződő államban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott szerződő állam bíróságai előtt perelhető." [nem hivatalos fordítás]

6 A Brüsszeli Egyezmény ugyanazon 1. szakasza alatt található 3. cikk (1) bekezdése értelmében:

„A valamely szerződő államban lakóhellyel rendelkező személy más szerződő állam bíróságai előtt kizárólag e fejezet 2–6. szakaszában megállapított rendelkezések alapján perelhető."

7 A Brüsszeli Egyezmény II. címének 2–6. szakasza alatt található 5–18. cikk rendelkezik a különös, kötelező vagy kizárólagos joghatóságról.

8 A Brüsszeli Egyezmény II. címének „Különös joghatóság" címet viselő 2. szakasza alatt található 5. cikke értelmében:

„A valamely szerződő államban lakóhellyel rendelkező személy más szerződő államban is perelhető:

[...]

3) jogellenes károkozással, jogellenes károkozással egy tekintet alá eső cselekménynyel kapcsolatos ügyekben annak a helynek a bírósága előtt, ahol a káresemény bekövetkezett;

4) büntetőeljárás alapjául szolgáló cselekményen alapuló polgári jogi kártérítés vagy az eredeti állapot helyreállítása iránti igény tekintetében azon bíróság előtt, amely a büntetőeljárásban eljár, amennyiben az említett bíróság saját joga alapján a polgári jogi igény elbírálására jogosult;

[...]".

Az alapeljárásbeli ügy és az előzetes döntéshozatali kérdések

9 A kérdést előterjesztő bíróság által a Bíróságnak megküldött ügyiratokból következően az alapeljárásbeli ügy alapja a német hadsereg katonái által 1943. december 13-án elkövetett mészárlás, amelynek Kalavrita település (Görögország) 676 lakosa esett áldozatul.

10 1995 folyamán az alapeljárásbeli felperesek keresetet terjesztettek elő a Polymeles Protodikeio Kalavriton előtt a Németországi Szövetségi Köztársasággal szemben a német hadsereg cselekményei folytán elszenvedett anyagi, erkölcsi és pszichikai károk miatti kárpótlás iránt.

11 1998-ban a Polymeles Protodikeio Kalavriton, amely előtt a Németországi Szövetségi Köztársaság nem jelent meg, elutasította e keresetet azzal az indokkal, hogy a görög bíróságoknak nincs joghatósága annak elbírálására, mivel az alperes állam, amely szuverén állam, a görög polgári eljárásjogi törvény 3. cikkének (2) bekezdése szerint mentességet élvez.

12 1999 januárjában az alapeljárás felperesei fellebbezést nyújtottak be az említett elutasító ítélettel szemben az Efeteio Patron-hoz, amely miután 2001-ben megállapította, hogy a kereset alakilag elfogadható, felfüggesztette az eljárást addig, amíg az Anotato Eidiko Dikastirio (különleges legfelsőbb bíróság) nem hozza meg ítéletét abban a párhuzamos ügyben, amely a szuverén tagállam joghatósága alóli mentesség tárgyában a nemzetközi jogi szabályok értelmezésével, valamint azoknak mint a nemzetközi közösség által általánosan elfogadott normáknak való minősítésével kapcsolatos. Az említett ügyben konkrétabban az volt a kérdés, hogy egyrészt általánosan elfogadott nemzetközi jogi normának minősül-e az államok mentességéről szóló, 1972. május 16-án Bázelben aláírt európai egyezmény –

amelynek a Görög Köztársaság nem részese – 11. cikkének rendelkezése, amelynek értelmében „a kiváltságokkal rendelkező állam területén valamely ottani elkövető által elkövetett jogsértő cselekmények esetében mentesség alóli kivételt ír elő". Másrészt, hogy a szóban forgó mentesség a nemzetközi szokásjognak megfelelően kiterjed-e az olyan károk helyreállítására, amelyeket fegyveres összecsapások következtében, a konfliktusokban és a hadműveletekben részt nem vevő, valamely konkrét csoporthoz és valamely konkrét helységhez tartozó személyek szenvednek el.

13 2002-ben az Anotato Eidiko Dikastirio az eléje került ügyben e tekintetben azt állapította meg, hogy „a nemzetközi jog fejlődésének jelenlegi szakaszában továbbra is fennáll az az általánosan elfogadott szabály, hogy egy állam érvényesen nem perelhető egy másik állam bírósága előtt semmilyen olyan káresemény helyreállításáért, amely a megkeresett bíróság államának területén következett be, és ahol a szerződő állam fegyveres erői valamilyen módon érdekeltek, akár háború, akár béke idején.", ezért az alperes állam mentességet élvez.

14 A görög alkotmány 100. cikkének (4) bekezdése szerint az Anotato Eidiko Dikastirio által hozott ítéletekkel szemben „nincs helye további jogorvoslatnak". Ezen felül, az említett bíróságra vonatkozó törvény 54. cikkének (1) bekezdése szerint e bíróság olyan ítélete, amely azt állapítja meg, hogy valamely nemzetközi jogi szabályt úgy kell tekinteni, mint általánosan elfogadott szabályt, *erga omnes* hatályú, ami azt jelenti, hogy az Anotato Eidiko Dikastirio azon ítélete, amely azt a kérdést válaszolja meg,

hogy a nemzetközi jog egy adott szabályát általánosan elfogadottnak kell-e tekinteni, és ezen ítélet erre vonatkozó értékelése nemcsak azt a bíróságot köti, amelyik a kérdést az Anotato Eidiko Dikastirio elé utalta, vagy azokat a feleket, akik az említett ítélet alapjául szolgáló keresetet indították, hanem a Görög Köztársaság minden olyan bíróságát és szervét, amely előtt ugyanezen jogi kérdés felmerül.

15 Miután az alapeljárás felperesei a Brüsszeli Egyezményre, és különösen annak 5. cikke 3. és 4. pontjára hivatkoztak, amely véleményük szerint megszünteti az államok mentességét a megkeresett bíróság szerinti állam területén elkövetett bűncselekmények esetén, a kérdést előterjesztő bíróságnak azonban kétségei vannak azt illetően, hogy az előtte megindított eljárás az említett egyezmény tárgyi hatálya alá tartozik-e, rámutatva e tekintetben arra, hogy az alperes tagállam mentességének fennállása, és ebből kifolyólag a görög bíróságoknak a per elbírálása vonatkozó joghatóságának hiánya a vitás jogkérdésekre adott választól függ.

16 E körülmények között az Efeteio Patron úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A Brüsszeli Egyezmény 1. cikke értelmében az Egyezmény hatálya alá tartoznake azok a kárpótlási eljárások, amelyeket természetes személyek indítottak valamely szerződő állammal – mint annak fegyveres erői cselekményeiért vagy mulasztásaiért felelős személlyel – szemben, amennyiben a kérdéses cselekményekre és mulasztásokra a felperesek lakóhelye szerinti államnak az alperes által indított támadó háború következtében történt katonai megszállása során került sor, és azok nyilvánvalóan ellentétesek a háború jogával és egyben emberiség elleni bűncselekményeknek tekinthetők?

2) Összeegyeztethető-e a Brüsszeli Egyezmény rendszerével az, hogy az alperes állam a mentességére hivatkozhasson, ami igenlő válasz esetén azzal a következménnyel járna, hogy az Egyezmény alkalmazhatatlanná válna az alperes fegyveres erői olyan cselekményeinek és mulasztásainak vonatkozásában, amelyekre az Egyezmény hatályba lépése előtt, nevezetesen 1941 és 1944 között került sor?"

A Bíróság előtti eljárás

17 A Bíróság Hivatalához 2006. november 28-án érkezett beadványukban az alapeljárás felperesei észrevételeket tettek a főtanácsnoki indítványra, és azzal a kérelemmel fordultak a Bírósághoz, hogy az „állapítsa meg, hogy a jelen ügy »rendkívüli jelentőségű«, és azt a Bíróság alapokmányának 16. cikkének megfelelően utalja teljes ülés vagy nagytanács elé".

18 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy sem a Bíróság alapokmánya, sem annak eljárási szabályzata nem rendelkezik annak lehetőségéről, hogy a felek a főtanácsnok által előterjesztett indítványra válaszul észrevételt nyújtsanak be. Az ítélkezési gyakorlat értelmében az erre irányuló kérelmet el kell utasítani (l. a Bíróság C-17/98. sz., Emesa Sugar ügyben 2000. február 4-én hozott végzésének [EBHT 2000., I-665. o.] 2. és 19. pontját).

19 E tekintetben arra is emlékeztetni kell, hogy a Bíróság alapokmánya 16. cikkének harmadik bekezdése értelmében „[a] Bíróság nagytanácsa akkor jár el, ha az eljárásban félként részt vevő tagállam vagy közösségi intézmény azt kéri".

20 Tehát egyrészt magának a 16. cikk (3) bekezdésének a szövegéből következik, hogy természetes személyek nem nyújthatnak be erre vonatkozó kérelmet, másrészt pedig, hogy az eljárásban félként részt vevő tagállam vagy közösségi intézmény a jelen ügyben nem kérte az ügy nagytanács elé utalását.

21 Ezen kívül, az ugyanezen 16. cikk negyedik bekezdésében felsorolt esetekben, annak ötödik bekezdése alkalmazásában egyedül a Bíróság határozhat úgy, a főtanácsnok véleményének meghallgatását követően, hogy az ügyet teljes ülés elé utalja, amennyiben úgy ítéleti meg, hogy az ügy rendkívüli jelentőségű.

22 Jelen esetben a Bíróság úgy ítéli meg, hogy nincs helye az ügy teljes ülés elé utalásának.

23 E körülményekre tekintettel, a jelen ítélet 17. pontjában említett erre vonatkozó kérelmet el kell utasítani.

24 Hozzá kell tenni, hogy ugyanezt a megoldást kellene választani akkor is, ha az alapeljárás felpereseinek kérelmét az eljárás e szakaszának újbóli megnyitására irányuló kérelemnek kellene tekinteni.

25 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság hivatalból, a főtanácsnok javaslatára vagy a felek kérelmére is elrendelheti a szóbeli eljárás újbóli megnyitását az eljárási szabályzat 61. cikkének megfelelően, ha úgy véli, hogy a tényállás nincs kellően feltárva, vagy ha az ügyet olyan érv alapján kellene eldönteni, amely nem került megvitatásra a felek között (lásd különösen a Bíróság C-309/99. sz. Wouters és társai ügyben 2002. február 19-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-1577. o.] 42. pontját; a C-309/02. sz. Radlberger Getränkegesellschaft és S. Spitz ügyben 2004. december 14-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-11763. o.] 22. pontját és a C-308/04. P. sz. SGL Carbon kontra Bizottság ügyben 2006. június 29-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-5977.] 15. pontját).

26 Mindenesetre, jelen esetben a Bíróság, a főtanácsnok véleményének meghallgatását követően úgy véli, hogy a tényállási elemek terén kellő információval rendelkezik a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseinek megválaszolásához, és hogy ezek az elemek előtte megvitatásra kerültek.

Az előzetes döntéshozatali kérdésekről

Az első kérdésről

27 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a Brüsszeli Egyezmény 1. cikke első bekezdésének első mondatát úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében a valamely szerződő államban magánszemélyek által valamely másik szerződő állam ellen annak az előbbi területét megszálló fegyveres erők által fegyveres konfliktus során okozott károkért történő kárpótlás iránt indított keresetek a „polgári ügyek" körébe tartoznak.

28 Először is meg kell állapítani, hogy még ha a Brüsszeli Egyezmény, annak 1. cikke első bekezdésének első mondata szerint, azt az elvet is mondja ki, hogy annak tárgyi hatálya csak a „polgári és kereskedelmi ügyekre" terjed ki, az egyezmény nem határozza meg e fogalom tartalmát és hatályát.

29 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Brüsszeli Egyezményből a szerződő államokra és az érdekelt személyekre nézve keletkező jogok és kötelezettségek lehetséges legjobb biztosítása érdekében az említett rendelkezés kifejezéseit nem egyszerűen valamely érintett állam vagy államok belső joga alá való utalásként kell értelmezni. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint „a polgári és kereskedelmi ügyek" meghatározást önálló fogalomként, az egyezmény céljára és felépítésére, valamint a nemzeti jogrendszerek összességéből következő alapelvekre hivatkozással kell értelmezni (lásd különösen a 29/76. sz. LTU-ügyben 1976. október 14-én hozott ítélet [EBHT 1976., 1541. o.] 3. és 5. pontját; a 814/79. sz., Rüffer-ügyben 1980. december 16-án hozott ítélet [EBHT 1980., 3807. o.] 7. pontját; a C-271/00. sz. Baten-ügyben 2002. november 14-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-10489. o.] 28. pontját; a C-266/01. sz. Préservatrice foncière TIARD ügyben 2003. május 15-én hozott ítélet [EBHT 2003., I-4867. o.] 20. pontját, és a C-343/04. sz. ČEZ-ügyben 2006. május 18-án hozott ítéletének [EBHT 2006., I-4557. o.] 22. pontját).

30 A Bíróság szerint ez az értelmezés azt eredményezi, hogy bizonyos keresetek és bírósági határozatok kizártak a Brüsszeli Egyezmény tárgyi hatálya alól, olyan tényezők miatt, amelyek a peres felek közötti jogviszony jellegére, vagy a jogvita tárgyára vezethetők vissza (lásd a fent hivatkozott LTU-ügyben hozott ítélet 4. pontja; a Rüffer-ügyben hozott ítélet 14. pontja, a Baten-ügyben hozott ítélet 29. pontja, a Préservatrice foncière TIARD ügyben hozott ítélet 21. pontja, a ČEZ-ügyben hozott ítélet 22. pontja, és a C-167/00. sz. Henkel-ügyben 2002. október 1-jén hozott ítélet [EBHT 2002., I-8111. o.] 29. pontja).

31 A Bíróság azt is kimondta, hogy bár egyes olyan jogviták, amelyekben valamely hatóság áll szemben egy magánszeméllyel, a Brüsszeli Egyezmény tárgyi hatálya alá tartozhat, ez nem vonatkozik arra az esetre, amikor a hatóság közhatalmat gyakorol (lásd a fent hivatkozott LTU-ügyben hozott ítélet 4. pontja; a Rüffer-ügyben hozott ítélet 8. pontja, a Henkel-ügyben hozott ítélet 26. pontja; a Baten-ügyben hozott ítélet 30. pontja, a Préservatrice foncière TIARD ügyben hozott ítélet 22. pontja, és a C-172/91. sz. Sonntag-ügyben 1993. április 21-én hozott ítélet [EBHT 1993., I-1963. o.] 20. pontja).

32 Ezen alapelv alkalmazása alapján a Bíróság kimondta, hogy valamely olyan nemzeti vagy nemzetközi közjogi szervezet, amely magánszemély olyan díjtartozását szeretné beszedni, amely részére a berendezéseinek és szolgáltatásainak használata ellenében jár, közhatalmat gyakorol, különösen, amikor e használat kötelező és kizárólagos jellegű, és a járulék alapja, számítási módja, valamint a beszedési eljárás a felhasználókkal szemben egyoldalú módon került meghatározásra (a fent hivatkozott LTU-ítélet 4. pontja).

33 Ugyanígy a Bíróság azt is kimondta, hogy a „polgári és kereskedelmi ügyek" fogalma a Brüsszeli Egyezmény 1. cikke első bekezdésének első mondata értelmében nem vonatkozik arra az eljárásra, amelyet valamely, az állami vízi utak kezelőjeként eljáró tagállam indított egy partra vetett roncsnak a nemzetközi kötelezettség végrehajtását szolgáló eltávolítása miatt járó díj beszedése iránt a jogilag ezért felelős személlyel szemben, amikor a roncseltávolítást a kezelő közhatalom gyakorlása során végezte vagy végeztette el (a Rüffer-ítélet 9. és 16. pontja).

34 Ezen eljárások valamely peres fél általi vitatása lényegében a közhatalmi előjogok megnyilvánulásából ered, a magánszemélyek közötti viszonyokban alkalmazandó közjogi szabályokkal kapcsolatos hatalmi túlkapások miatt (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Sonntag-ítélet 22. pontja; a Henkel-ítélet 30. pontja; a Préservatrice foncière TIARD-ítélet 30. pontja, és a C-265/02. sz. Frahuil-ügyben 2004. február 5-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-1543. o.] 21. pontja).

35 Ez az értékelés megalapozottabbnak tűnik az olyan ügyeket illetően, mint az alapeljárásbeli.

36 Ugyanis az alapeljárás felperesei által a Németországi Szövetségi Köztársaság ellen indított kárpótlás iránti bírósági kereset alapja a hadsereg által a második világháború alatt végzett műveletek.

37 Ahogyan a főtanácsnok arra indítványának 54–56. pontjában rámutatott, semmi kétség nem fér ahhoz, hogy a hadsereg által végzett műveletek az állami szuverenitás jellegzetes kisugárzását képezik, különösen amiatt, hogy azokról egyoldalú és kényszerítő jelleggel az illetékes hatóságok döntenek, és azok úgy mutatkoznak meg, mint amelyek az államok kül- és védelmi politikájának elválaszthatatlan részét képezik.

38 Ebből következően az alapeljárás felperesei által hivatkozott sérelmek alapját képező, és emiatt az utóbbiak által a görög bíróságok elé terjesztett kárigények megtérítésére irányuló keresetben foglalt cselekményeket úgy kell tekinteni, mint az érintett államnak a cselekmények története idején fennálló közhatalma gyakorlásának megnyilvánulásait.

39 Tekintettel a jelen ítélet 30. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatra, az ilyen keresetek, mint a kérdést előterjesztő bíróság elé terjesztettek ezért nem tartoznak a Brüsszeli Egyezmény 1. cikke első bekezdésének első mondatában meghatározott tárgyi hatálya alá.

40 Ez az értelmezés nem kérdőjeleződik meg a különösen az alapeljárásbeli felperesek által kifejtett azon érvek miatt, melyek szerint egyrészt az utóbbiak által a görög bíróságokhoz a Németországi Szövetségi Köztársaság ellen benyújtott keresetet polgári jogi felelősséggel kapcsolatos keresetnek kellene tekinteni, amely a Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének 3. és 4. pontja alá tartozik, másrészt a jure imperii cselekmények nem foglalják magukban a törvénysértő vagy jogellenes cselekményeket.

41 Először is, a Bíróság már kimondta, hogy az a tény, hogy a felperes olyan szándék alapján jár el, amelynek forrása a közhatalom gyakorlása során történt valamely cselekmény, elegendő ahhoz, hogy a felperes keresete a Brüsszeli Egyezmény hatálya alól kizártnak minősüljön, akármilyen jellegű eljárást is kínál számára a nemzeti jog e tekintetben (lásd a Rüffer-ítélet 13. és 15. pontját). Következésképpen az a körülmény, hogy a keresetet a kérdést előterjesztő bíróság előtt mint polgári jellegű keresetet nyújtották be, mivel az a felpereseknek okozott anyagi és erkölcsi kár pénzbeli megtérítésére irányult, teljesen irreleváns.

42 Ezek után különösen a Brüsszeli Egyezmény 5. cikkének 3. és 4. pontjában kimondott joghatósági szabályokra való hivatkozás eredménytelen, mivel annak eldöntése, hogy az az alapeljárásbeli ügyben alkalmazandó-e, logikusan olyan előzetes kérdést jelent, amely a jelen esetben arra adott nemleges válasz esetén felmenti a megkeresett bíróságot az ezen egyezményben foglalt alapvető szabályok elemzése alól.

43 Végül, az alapeljárásbeli kereset alapját képező közhatalmi cselekmények törvényességének kérdése e cselekmények jellegére vonatkozik, és nem arra, hogy azok milyen ügyek körébe tartoznak. Lévén, hogy ezeket az ügyeket olyanoknak kell tekinteni, mint amelyek nem tartoznak a Brüsszeli Egyezmény tárgyi hatálya alá, ezért az ilyen cselekmények törvénysértő jellege sem vezetne eltérő következtetésre.

44 Ezen felül az alapeljárás felperesei által e tekintetben kifejtett javaslat, amennyiben az elfogadásra kerül, azzal a következménnyel járna, hogy előzetes lényegi kérdéseket vetne fel, még mielőtt a Brüsszeli Egyezmény tárgyi hatályának meghatározása bizonyossággal megtörténik. Tehát az ilyen nehézségek biztosan összeegyeztethetetlenek az említett egyezmény felépítésével és céljával, amely – ahogyan azt annak preambulumából és a Brüsszeli Egyezményre vonatkozó Jenard-jelentésből (HL 1979. C 59, 1.. o.) is kitűnik – a szerződő államok, jogrendszereik és bírósági szerveik közötti kölcsönös bizalomra épül, és annak lényege a jogbiztonság garantálása, egységes szabályok létrehozásával a polgári és kereskedelmi ügyekben fennálló joghatóság ütközése esetén, valamint az alakiságok egyszerűsítése a szerződő államok bírósági határozatainak gyors elismerése és végrehajtása érdekében.

45 Egyebekben, az ugyanilyen polgári ügyekben való bírósági együttműködés terén többek között a nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtható okirat létrehozásáról szóló, 2004. április 21-i 805/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 143., 15. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 7. kötet, 38. o.), annak 2. cikke (1) bekezdésében szintén kimondja, hogy azt „a polgári és kereskedelmi ügyekre" kell alkalmazni, és ugyanebben a rendelkezésében pontosítja,

hogy „az nem vonatkozik [...] az állam felelősségére a közhatalom gyakorlása során történt cselekményekért és mulasztásokért (»acta iure imperii«)", anélkül, hogy megkülönböztetést tenne e tekintetben az említett cselekmények vagy mulasztások törvényes vagy nem törvénysértő jellege között. Ugyanez olvasható ki az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló, 2006. december 12-i 1896/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 399., 1. o.) 2. cikkének (1) bekezdéséből is.

46 Tekintettel az előbbiekben kifejtett megállapításokra, az első kérdést úgy kell megválaszolni, hogy a Brüsszeli Egyezmény 1. cikke első bekezdésének első mondatát úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében nem tartozik a „polgári ügyek" körébe az a bírósági eljárás, amelyet az egyik szerződő állam természetes személyei mint jogutódok indítottak valamely másik szerződő állammal szemben, annak az előbbi állam területén elkövetett háborús cselekményei során a hadsereg áldozatai által elszenvedett sérelmek miatti kárpótlás iránt.

A második kérdésről

47 Az első kérdésre adott válaszra tekintettel a második kérdést nem szükséges megválaszolni.

A költségekről

48 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

A Dánia, Írország, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága csatlakozásáról szóló, 1978. október 9-i egyezménnyel, a Görög Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1982. október 25-i egyezménnyel, valamint a Spanyol Királyság és a Portugál Köztársaság csatlakozásáról szóló, 1989. május 26-i egyezménnyel módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i egyezmény 1. cikke első bekezdésének első mondatát úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében nem tartozik a „polgári ügyek" körébe az a bírósági eljárás, amelyet az egyik szerződő állam természetes személyei mint jogutódok indítottak valamely másik szerződő állammal szemben, annak az előbbi állam területén végzett hadműveletei során a hadsereg áldozatai által elszenvedett károk miatti kárpótlás iránt.

Aláírások